

رابطه بین کیفیت سود و دوره تصدی مدیرعامل

احمد احمدپور*، عصمت اصابت طبری**، میثم طالب تبارآهنگر***

تاریخ دریافت: ۹۲/۰۲/۰۵

تاریخ پذیرش: ۹۲/۰۵/۲۱

چکیده

هدف این تحقیق بررسی رابطه بین کیفیت سود و دوره تصدی مدیرعامل در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. برای آزمون فرضیه‌ها، از مدل اقلام تعهدی بال و شیواکومار (۲۰۰۸) و همچنین مدل باسو (۱۹۹۷) استفاده شده است. نمونه آماری پژوهش شامل ۸۳ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار در طی دوره زمانی ۸۹-۸۳ بود. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد مدیران عامل با دوره تصدی بلندمدت در مقایسه با مدیران عامل با دوره تصدی کوتاه مدت گزارشگری جسورانه‌تری دارند. به علاوه مدیران عامل با دوره تصدی بلند مدت در نیمه اول دوره تصدی خود در مقایسه با نیمه دوم، گزارشگری محافظه کارانه‌تری دارند.

واژه‌های کلیدی: دوره تصدی مدیرعامل، کیفیت سود، محافظه کاری.

طبقه بندی موضوعی: M41

* استاد گروه حسابداری دانشگاه مازندران، (نویسنده مسئول)، (ahmadpour@umz.ac.ir)

** کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه مازندران، (e.tabari@yahoo.com)

*** کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه مازندران، (meisamtalebtabar@yahoo.com)

مقدمه

در سال‌های اخیر و به دنبال رسوایی‌های مالی تعدادی از شرکت‌های بزرگ، موضوع کیفیت سود، مورد توجه ویژه قرار گرفته است (شورورزی، نیکومرام، ۱۳۸۹). تحلیل گران مالی و سرمایه‌گذاران در تعیین جریان‌های نقدی آتی تنها به رقم سود حسابداری به عنوان تنها شاخص تعیین کننده توجه نمی‌کنند، بلکه برای آن‌ها پایداری و تکرارپذیری سود گزارش شده نیز بسیار مهم است. آن‌ها بیشتر از رقم نهایی سود، به ارقام تشکیل سود واقعی، سودمندی در پیش‌بینی سود آتی و همچنین به ثبات، پایداری و عدم تغییرپذیری سود گزارش شده اشاره دارد (کریمی، صادقی، ۱۳۸۹). براساس تحقیقات انجام شده از جمله تحقیقات دیچو و دچو یکی از عوامل تأثیرگذار بر کیفیت سود، کیفیت ارقام تعهدی است؛ لذا هر چه کیفیت دهنده آن توجه می‌کنند (کردستانی، مجدی، ۱۳۸۶). کیفیت سود، از جنبه‌های با اهمیت ارزیابی سلامت مالی شرکت‌هاست که به توانایی سود گزارش شده در انعکاس ارقام تعهدی بیشتر باشد، کیفیت سود نیز بیشتر خواهد بود. ارقام تعهدی تفاوت بین سود حسابداری و جریان‌های نقدی عملیاتی را نشان می‌دهد. با افزایش ارقام تعهدی، سود بر جریان نقدی فزونی می‌یابد. بخشی از این تفاوت، ناشی از اعمال نظر مدیریت در بکارگیری رویه‌های حسابداری است که چه موقع و چه مقدار درآمد و هزینه شناسایی شود. هنگامی که در شرکتی بخشی از ارقام تعهدی جاری، در بخش عملیاتی صورت جریان وجوه نقد منعکس نشود، کیفیت ارقام تعهدی کاهش یافته و در نتیجه ریسک اطلاعات افزایش و ارزش شرکت کاهش خواهد یافت (فروغی، نو شین، ۱۳۹۰). اختیار عمل مدیران در بکارگیری اصول تحقق و تطابق و استفاده از برآورد و پیش‌بینی، از جمله عواملی است که کیفیت سود را تحت تأثیر قرار می‌دهد. از یک طرف به دلیل آگاهی بیشتر آن‌ها از شرکت، انتظار می‌رود به گونه‌ای اطلاعات تهیه و ارائه شود که وضعیت شرکت را به بهترین نحو منعکس کند؛ از طرف دیگر ممکن است بنا به دلایلی نظیر ابقا در شرکت، دریافت پاداش و سایر عوامل، مدیر خواسته یا ناخواسته وضعیت شرکت را مطلوب جلوه دهد. بنابراین کیفیت سود شرکت‌ها تحت تأثیر مبانی گزارشگری و صلاحدید مدیران آن‌ها قرار می‌گیرد (اعتمادی و همکاران، ۱۳۸۸). هر چه سودها قابلیت اتکای کمتری داشته باشند، اطلاعات مفید کمتری ارائه می‌کنند (ایزدی نیا، نظرزاده، ۱۳۸۸).

مدیران عامل به شهرت و اعتبار خود علاقه مند می‌باشند و همین امر منجر به عملکرد محافظه کارانه آنان در ارتباط با گزارش زیان می‌گردد. از طرفی در ابتدای دوره تصدی، حتی در شرایط بد بازار، عملکرد نامناسب شرکت به حساب ضعف مدیرعامل گذاشته می‌شود. بنابراین در ابتدای دوره تصدی، مدیران عامل سعی می‌کنند عملکرد مناسبی از خود نشان دهند تا بدین ترتیب برای خود اعتبار بیافزایند. پس از اینکه مدیرعامل به شهرت و اعتبار دست یافت، سعی در حفظ شهرت خود دارد. از این رو شروع به گزارشگری محافظه کارانه می‌کند یعنی شهرت وی، محرکی برای کاهش گزارشگری جسورانه می‌گردد؛ زیرا مدیرعاملی که شهرت وی بیشتر است اگر گزارشگری جسورانه اش فاش شود در مقایسه با یک مدیرعامل با شهرت و اعتبار پایین، بیشتر متضرر می‌گردد (زانگ، ۲۰۹۹). هدف این مقاله، بررسی رابطه کیفیت سود و دوره تصدی مدیرعامل است.

پیشینه تحقیق

علی و زانگ (۲۰۱۳)، دریافتند سود به احتمال زیاد در ابتدای دوره تصدی مدیرعامل در مقایسه با دوره پایانی خدمت مدیرعامل بیشتر مورد اغراق قرار می‌گیرد. این نتیجه‌گیری با این فرض سازگار است که مدیران عامل در ابتدای دوره تصدی خود در مقایسه با مابقی زمان خدمتشان برای بیش از حد نشان دادن سود انگیزه بیشتری دارند. آن‌ها همچنین نشان دادند در مقایسه با سود در آخرین سال دوره تصدی مدیرعامل در مقایسه با مابقی سال‌های خدمتشان به میزان بیشتری بیش از واقع نمایش داده می‌شود.

چوی و همکاران (۲۰۱۲)، رابطه بین مدیریت سود و جابجایی مدیرعامل را بررسی کردند. یافته‌های تحقیق آن‌ها نشان داد زمانی که مدیرعامل از روی اجبار جابجا می‌شود، مدیریت سود افزایش می‌یابد.

هانگ و همکاران (۲۰۱۲)، به بررسی رابطه بین سن مدیرعامل و کیفیت گزارشگری مالی پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد سن مدیرعامل با کیفیت گزارشگری مالی رابطه مثبت دارد.

فردریک برسکین و همکاران (۲۰۱۱) به بررسی تأثیرگذاری دوره تصدی و فاکتورهای مرتبط با مدیرعامل، بر نوآوری پرداختند. این تحقیق نشان داد دوره تصدی مدیرعامل بطور معناداری با کمیت و کیفیت نوآوری‌های آتی مرتبط است. همچنین نتایج حاکی از آن بود

کمیت و کیفیت نوآوری‌ها بطور مستقیم با اطمینان بیش از حد به مدیرعامل و حق اختیار خرید سهام مرتبط می‌باشد.

نتایج حاصل از تحقیق و بینگ زانگ (۲۰۰۹)، نشان داد مدیرعامل با دوره تصدی بلندمدت در مقایسه با دوره تصدی کوتاه‌مدت، محافظه‌کارانه‌تر عمل می‌کند؛ به علاوه، ریسک گزارش مدیرعامل با دوره تصدی بلند مدت در نیمه دوم دوره تصدی در مقایسه با نیمه اول، کمتر است. گرچه مدیرعامل با دوره تصدی بلند مدت در سال آخر سال‌های قبل، ریسک پذیری بیشتری در ارائه گزارش خود دارد بدین معنا که جسورانه‌تر گزارش می‌کند زیرا در مقایسه با حفظ شهرت خود در سال آخر دوره تصدی، نگران نیست.

سونالی هازاریکا و همکاران (۲۰۰۹)، به مطالعه رابطه حاکمیت شرکتی داخلی، جابجایی مدیرعامل و مدیریت سود پرداختند. آن‌ها دریافتند سرعت جابجایی اجباری مدیرعامل، مستقیماً با مدیریت سود مرتبط است؛ محققین نتیجه گرفتند حداقل تعدادی از اعضای هیأت مدیره، قبل از پیامدهای گزارف ناشی از مدیریت سود اقدام به تأدیب مدیرانی می‌کنند که مدیریت جسورانه سود دارند. این تفسیر با این دیدگاه که حاکمیت داخلی در جهت حل مسائل نمایندگی مدیر دارد سازگار می‌باشد.

پیترو دیمرجیان و همکاران (۲۰۰۶)، به مطالعه رابطه بین توانایی مدیریتی و کیفیت سود پرداختند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد بین توانایی مدیریت و کیفیت سود رابطه مستقیم وجود دارد. یافته‌های تحقیق با این فرض سازگار است که مدیران با توانایی بالاتر در برآورد تعهدات توانا تر هستند.

چریستو کارونا (۲۰۰۶)، به بررسی رابطه بین شهرت مدیرعامل و قدرت حاکمیت شرکتی پرداخت و نتایج نشان داد رابطه معکوسی بین اعتبار و شهرت مدیرعامل با قدرت حاکمیت شرکتی برقرار است.

الاک قاش و دوچال مون (۲۰۰۵)، به مطالعه ارتباط بین دوره تصدی مدیرعامل و قدرت مدیریت پرداختند. آن‌ها از حسابداری تعهدی و تغییرپذیری سود به عنوان نماینده‌ای برای مدیریت سود استفاده کردند و دریافتند دوره تصدی مدیرعامل، ارتباط مثبتی با مدیریت سود دارد.

فرانسیس و همکاران (۲۰۰۴)، به بررسی رابطه بین شهرت مدیر عامل و کیفیت سود پرداختند. یافته‌های تحقیق آن‌ها نشان داد بین شهرت مدیر عامل و کیفیت سود رابطه معکوس وجود دارد.

آقایی، اعتمادی، آذر و چالاکی (۱۳۸۸) به بررسی ویژگی‌های حاکمیت شرکتی و محتوای اطلاعاتی سود با تأکید بر نقش مدیریت سود در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد مالکیت نهادی و استقلال هیأت مدیره رابطه قوی‌تری با محتوای اطلاعاتی سود در شرکت‌های با انگیزه مدیریت سود بالا در مقایسه با شرکت‌های با انگیزه مدیریت سود پایین دارد. همچنین از نظر سهامداران سایر ویژگی‌های حاکمیت شرکتی (تمرکز مالکیت، نفوذ مدیر عامل، دوگانگی وظیفه مدیر عامل، اندازه هیأت مدیره، اتکاء بر بدهی و مدت زمان تصدی مدیر عامل در هیأت مدیره) تأثیری در بهبود محتوای اطلاعاتی سود چه در زمان وجود انگیزه مدیریت سود بالا و چه در زمان وجود انگیزه مدیریت سود پایین نداشتند.

فرضیه‌های تحقیق

گیبونز و میورفی (۱۹۹۲) نشان دادند بازار از توانایی مدیریت در ابتدای دوره تصدیش ناآگاه است. فاما (۱۹۸۰) و هالم سترون (۱۹۸۲) اشاره کردند بازار بوسیله عملکرد گذشته و جاری مدیر عامل توانایی او را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. از این رو، مدیران عامل سعی شهرت آفرینی دارند، به ویژه مدیران عامل با دوره تصدی کوتاه‌تر انگیزه بیشتری برای گزارش عملکرد خوب دارند. بنابراین، اگر عملکرد صحیح برای یک دوره معین پایین باشد، مدیران عامل با دوره تصدی کوتاه عملکردشان را از طریق گزارشگری جسورانه بالا می‌برند. اگر مدیران عامل از میزان توانایی شان در مقایسه با هم رده‌های خود آگاه باشند، و به احتمال بیشتری می‌توانند در بلندمدت عملکرد خوبی داشته باشند (ژانگ، ۲۰۰۹). بنابراین، فرضیه‌های پژوهش به صورت زیر بیان می‌شوند:

فرضیه ۱: مدیر عاملی با دوره تصدی بلندتر در مقایسه با مدیر عاملی با دوره تصدی کوتاه‌تر، محافظه کارتر است.

فرضیه ۲: مدیر عاملی با دوره تصدی بلندمدت در نیمه دوم دوره تصدی در مقایسه با نیمه اول، محافظه کاری کمتری دارد.

برای آزمون فرضیه یک از مدل اقلام تعهدی بال و شیواکومار و برای آزمون فرضیه دوازده مدل باسو استفاده شده است.

جامعه و نمونه آماری پژوهش

جامعه آماری پژوهش، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار است و شرکت نمونه با لحاظ شرایط زیر انتخاب شدند:

۱. پایان سال مالی آن‌ها ۲۹ اسفند باشد.
  ۲. جزء شرکت‌های مالی (مثل بانک‌ها، موسسات بیمه) و شرکت‌های سرمایه‌گذاری نباشند.
  - ۴- قبل از سال ۱۳۸۰ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرش شده باشند.
  - ۵- در طی دوره بررسی تغییر سال مالی نداده باشند.
  - ۶- حسابرسی شده و غیر تلفیقی باشند.
- با توجه شرایط یاد شده تعداد ۸۳ شرکت در دوره زمانی ۸۹-۱۳۸۳ انتخاب شدند. با استفاده از نرم افزار تحلیل داده‌ها انجام شده است.

روش پژوهش

این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر روش اجرا توصیفی رگرسیونی است. جهت آزمون فرضیه اول از مدل توسعه یافته بال و شیواکومار (۲۰۰۸) به شرح زیر استفاده شد: (ژانگ، ۲۰۰۹) معادله (۱)

$$\begin{aligned}
 ACC_{it} = & \alpha_0 + \alpha_1 CFO_{it} + \alpha_2 CHSALES_{it} + \alpha_3 FASSET_{it} + \alpha_4 DCFO_{it} + \\
 & \alpha_5 DCFO_{it} \times CFO_{it} + \alpha_6 TENR_{it} + \alpha_7 TENR_{it} \times CFO_{it} + \alpha_8 TENR_{it} \times \\
 & CHSALES_{it} + \alpha_9 TENR_{it} \times FASSET_{it} + \alpha_{10} TENR_{it} \times DCFO_{it} + \alpha_{11} TENR_{it} \times \\
 & DCFO_{it} \times CFO_{it} + \alpha_{12} LFIRIMAGE_{it} + \alpha_{13} LFIRIMAGE_{it} \times CFO_{it} + \\
 & \alpha_{14} LFIRIMAGE_{it} \times CHSALES_{it} + \alpha_{15} LFIRIMAGE_{it} \times FASSET_{it} + \\
 & \alpha_{16} LFIRIMAGE_{it} \times DCFO_{it} + \alpha_{17} LFIRIMAGE_{it} \times DCFO_{it} \times CFO_{it} + \\
 & \alpha_{18} INST_{it-1} + \alpha_{19} INST_{it-1} \times CFO_{it} + \alpha_{20} INST_{it-1} \times CHSALES_{it} + \alpha_{21} INST_{it-1} \\
 & \times FASSET_{it} + \alpha_{22} INST_{it-1} \times DCFO_{it} + \alpha_{23} INST_{it-1} \times DCFO_{it} \times CFO_{it} + \varepsilon_{it}
 \end{aligned}$$

ACC: اقلام تعهدی در سال t ، که به و سیله سود قبل از اقلام غیرعادی منهای جریان نقدی ناشی از عملیات محاسبه می‌شود.

CFO: جریان نقدی ناشی از عملیات در سال t .

DCFO: متغیر مجازی است؛ اگر CFO کوچکتر از صفر باشد برابر یک، در غیر این صورت برابر صفر است.

CHSALES: برابر است با تغییر درآمد در سال t

FASSET: دارایی ناخالص، اثاثیه، تجهیزات و ماشین آلات در سال t

INST: نشان دهنده سرمایه‌گذاران نهادی است که برابر است با سهام متعلق به بانک‌ها، بیمه‌ها، نهادهای مالی، شرکت‌های هلدینگ، سازمان‌ها، نهادها و شرکت‌های دولتی.

TENR: سال‌های دوره تصدی مدیرعامل.

LFIRMAGE: لگاریتم طبیعی عمر شرکت.

در این مدل، ضریب مثبت $CFO \times DCFO \times TENR$ (α_{11}) نشان می‌دهد مدیرعاملی با دوره تصدی بلندمدت در مقایسه با مدیرعامل با دوره تصدی کوتاه‌مدت، در گزارشگری محافظه‌کارتر است و اگر این ضریب منفی به دست آید، عکس این مطلب صادق است.

برای آزمون فرضیه دوم پژوهش، از مدل توسعه یافته باسو (۱۹۹۷) به شرح زیر استفاده شد: (ژانگ، ۲۰۰۹)

معادله (۲)

$$NI_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 NEG_{it} + \alpha_2 RET_{it} + \alpha_3 RET_{it} \times NEG_{it} + \alpha_4 LATTER_{it} + \alpha_5 LATTER_{it} \times NEG_{it} + \alpha_6 LATTER_{it} \times RET_{it} + \alpha_7 LATTER_{it} \times RET_{it} \times NEG_{it} + \alpha_8 MTB_{it-1} + \alpha_9 MTB_{it-1} \times NEG_{it} + \alpha_{10} MTB_{it-1} \times RET_{it} + \alpha_{11} MTB_{it-1} \times RET_{it} \times NEG_{it} + \alpha_{12} LEV_{it-1} + \alpha_{13} LEV_{it-1} \times NEG_{it} + \alpha_{14} LEV_{it-1} \times RET_{it} + \alpha_{15} LEV_{it-1} \times RET_{it} \times NEG_{it} + \alpha_{16} SIZE_{it-1} + \alpha_{17} SIZE_{it-1} \times NEG_{it} + \alpha_{18} SIZE_{it-1} \times RET_{it} + \alpha_{19} SIZE_{it-1} \times RET_{it} \times NEG_{it} + \alpha_{20} TREND_t + \alpha_{21} TREND_t \times NEG_{it} + \alpha_{22} TREND_t \times RET_{it} + \alpha_{23} TREND_t \times RET_{it} \times NEG_{it} + \varepsilon_{it}$$

NI: سودخالص سال t قبل از اقلام غیرعادی.

RET: بازده سالانه در دوره سه ماه بعد از پایان سال مالی (t-1) تا سه ماه بعد از پایان سال مالی t.

NEG: متغیر مجازی است، اگر RET منفی باشد برابر یک در غیراین صورت صفر می باشد.

MTB: نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری در ابتدای سال مالی.

LEV: نسبت کل بدهی به کل دارایی در ابتدای سال مالی

SIZE: متغیر مجازی است، برابر است با لگاریتم طبیعی مجموع دارایی ها

LATTER: برای نیمه دوم دوره تصدی مدیرعامل برابر یک در غیراین صورت برابر صفر.

TREND: سال مورد بررسی منهای ۸۲

در این مدل ضریب مثبت $RET \times NEG \times LATTER$ (α_7) نشان می دهد مدیران عامل در نیمه دوم دوره تصدی خود در مقایسه با نیمه اول، محافظه کارترند و اگر این ضریب منفی باشد، عکس این مطلب صادق است.

روش آزمون فرضیات

در این پژوهش از داده های تلفیقی و مدل رگرسیون داده های ترکیبی استفاده شده است. جهت بررسی معنادار بودن الگوها، آزمون های آماری T، آزمون F، R^2 (ضریب تعیین تعدیل شده) به کار رفتند. جهت بررسی خود همبستگی از آزمون دوربین واتسون استفاده شد که نتایج بیانگر وجود خودهمبستگی در داده ها بود و برای رفع این مشکل از روش AR بهره گرفته شد. اطلاعات مورد نیاز شرکت ها از بانک اطلاعاتی تدبیر پرداز و سایت رسمی بورس اوراق بهادار گردآوری شد. سپس داده ها با استفاده از نرم افزار اکسل مرتب و به کمک نرم افزار eviews تحلیل شد.

یافته های پژوهش

آمار توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش در نگاره شماره ۱ ارائه شده است. بر این اساس، در دوره مورد بررسی به طور میانگین ۷۵ درصد سهام شرکت در اختیار سهامدارن عمده قرار

دارد؛ متوسط اندازه شرکت‌ها برابر ۲۶/۶۷ و متوسط جریان وجوه نقد ناشی از عملیات برابر ۲۹۹۱۱۷ است. به علاوه، متوسط بدهی. شرکت‌هایی که نشان می‌دهد آن‌ها به میزان زیادی بر اعتبار تکیه می‌کنند، ۶۷٪ است.

نگاره (۱). متغیرهای پژوهش

انحراف معیار	ماکزیمم	مینیمم	میانگین	کمیت آماری متغیر
۲/۱۸	۹	۱	۳/۴۱	TENR
۲۰/۱۳	۱۰۰	۰	۷۳/۵۷	INST
۰/۵۹	۵/۵۲	۰	۱/۱۷	RET
۱۶۷۵	۱۳۴۴۳	-۲۰۴۳/۶۱	۷۷۶/۹۳	MTB
۱/۳۷	۳۰/۴۴	۲۳/۹۰	۲۶/۶۷	SIZE
۹/۵۲	۵۷	۹	۳۷/۸۱	LFIRMAGE
۴۹۸۸۰۳	۴۸۳۲۰۱۷	-۵۶۴۴۶۸	۲۰۰۸۸۶	NI
۰/۱۸۷	۲/۰۸	۰/۱۵۶	۰/۶۶۴	LEV
۱۸۸۹۹۲۹	۲۷۰۹۶۶۸۰	۶۱۰	۵۱۱۰۹۴	FASSET
۱۲۵۷۰۷۹	۱۹۳۰۵۸۸۵	-۳۰۷۴۶۸۸	۲۰۵۴۱۱	CHSALES
۱۰۰۵۱۱۴	۱۰۸۶۵۶۷۲	-۲۵۱۹۰۲	۲۹۹۱۱۷	CFO
۶۶۱۶۴۴	۱	۰	۰/۰۴۸	DCFO
۰/۳۱۲	۵۹۱۷۲۹	-۸۳۸۷۶۶۳	-۱۰۱۷۷۴	ACC

نتایج آزمون فرضیه اول:

نتایج آزمون فرضیه اول در نگاره (۲) ارائه شده است. بر این اساس، ضریب $TENR \times$ $DCFO \times CFO$ (α_{11}) منفی است بدین معنا مدیرعاملی با دوره تصدی بلند مدت در مقایسه با مدیرعامل با دوره تصدی کوتاه مدت، در گزارشگری خود، جسورانه‌تر رفتار می‌کند؛ معناداری این ضریب برابر با ۰/۰۹۶۱ مربوط این که بر معناداری آن در سطح اطمینان ۹۰٪ دلالت می‌کند. R^2 تعدیل شده مدل، نشان می‌دهد حدود ۸٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل تبیین می‌شود؛ آماره F نیز (۳۴/۶۵)، بیانگر آن است مدل در سطح ۹۹ درصد معنادار است. مقدار آماره دوربین واتسون نیز به میزان ۱/۸۷، نشان از عدم خودهمبستگی بین باقی‌مانده‌ها دارد.

نگاره (۲): نتایج فرضیه اول

معناداری	آماره t	ضریب	متغیر
۰/۳۰۵۵	۱/۰۲۶۱	۰/۲۱۱۸	CFO
۰/۰۰۰۰	۵/۹۵۵۸	۰/۴۶۲۵	CHSALES
۰/۰۵۳۵	۱/۹۳۶۸	۰/۲۰۰۴	FASSET
۰/۱۷۰۹	۱/۳۷۱۷	۲۳۶۳۹۴/۳	DCFO
۰/۴۰۹۴	۰/۸۲۵۹	۷/۷۸۵۳	DCFO × CFO
۰/۴۶۶۱	۰/۷۲۹۶	۴۰۳/۴۳۱۴	TENR
۰/۰۱۶۵	۲/۴۰۹۱	۰/۰۱۸۰	TENR × CFO
۰/۰۰۰۱	- ۴/۰۴۵۷	- ۰/۰۱۴۰	TENR × CHSALES
۰/۵۵۲۶	- ۰/۵۹۴۳	- ۰/۰۰۲۳	TENR × FASSET
۰/۰۴۷۸	- ۱/۹۸۵۶	- ۸۷۷۵/۸۵۴	TENR × DCFO
۰/۰۹۶۱	- ۱/۴۹۳۷	- ۰/۳۱۳۸	TENR × DCFO × CFO
۰/۰۰۰۳	۳/۶۵۲۵	۱۵۶۶/۲۷۶	LFIRMAGE
۰/۰۵۷۳	۱/۹۰۶۷	۰/۰۰۵۷	LFIRMAGE × CFO
۰/۰۰۰۰	- ۸/۴۷۹۶	- ۰/۰۱۱۳	LFIRMAGE × CHSALES
۰/۰۰۰۸	- ۳/۳۸۸۱	- ۰/۰۰۴۸	LFIRMAGE × FASSET
۰/۰۶۱۰	- ۱/۸۷۸۹	- ۴۲۷۴/۹۷۲	LFIRMAGE × DCFO
۰/۹۹۰۳	۰/۰۱۲۲	۰/۰۰۱۸	LFIRMAGE × DCFO × CFO
۰/۰۰۲۷	۳/۰۱۳۹	۸۶۶/۹۹	INST
۰/۰۰۰۰	- ۴/۷۸۵۶	- ۰/۰۰۸۱	INST × CFO
۰/۲۹۰۷	- ۱/۰۵۸۰	- ۰/۰۰۰۶	INST × CHSALES
۰/۹۵۳۵	- ۰/۰۵۸۴	- ۵/۱۴۰۵	INST × FASSET
۰/۷۲۲۹	- ۰/۳۵۴۸	- ۴۵۴/۸۲۹۱	INST × DCFO
۰/۱۳۴۶	- ۱/۴۹۹۱	- ۰/۰۶۹۵	INST × DCFO × CFO
۱/۸۷۴۲	آماره دوربین واتسون	۳۴/۶۴۹۸	F آماره
۰/۸۷۶۹	R ^۲ تعدیل شده	۰/۰۰۰۰	Prob (F-statistic)

نتایج آزمون فرضیه دوم:

نتایج آزمون این فرضیه در نگاره (۳) ارائه شده است.

نگاره (۳): نتایج فرضیه دوم

معناداری	آماره t	ضریب	متغیر
۰/۶۵۷۳	- ۰/۴۴۴۰	- ۰/۳۲۲۴	NEG
۰/۴۶۳۴	۰/۷۳۴۲	۰/۱۱۲۸	RET
۰/۶۶۷۵	۰/۴۳۰۰	۰/۳۵۱۴	RET × NEG
۰/۹۳۵۲	- ۰/۰۸۱۴	- ۰/۰۰۰۶	LATTER
۰/۰۰۲۲	۳/۰۸۴۰	۰/۱۲۸۱	LATTER × NEG
۰/۶۵۴۴	- ۰/۴۴۸۰	- ۰/۰۰۳۰	LATTER × RET
۰/۰۰۱۹	- ۳/۱۳۸۱	- ۰/۱۵۵۴	LATTER × RET × NEG
۰/۵۴۱۶	۰/۶۱۱۱	۴/۳۵۰۶	MTB
۰/۹۴۴۳	- ۰/۰۶۹۹	- ۱/۶۱۰۶	MTB × NEG
۰/۵۴۳۰	- ۰/۶۰۸۹	- ۲/۰۷۰۶	MTB × RET
۰/۸۴۷۹	- ۰/۱۹۱۹	- ۵/۰۳۰۶	MTB × RET × NEG
۰/۷۵۰۸	۰/۳۱۷۹	۰/۰۱۳۷	LEV
۰/۱۸۰۸	۱/۳۴۱۳	۰/۱۹۵۳	LEV × NEG
۰/۶۰۰۴	۰/۵۲۴۴	۰/۰۱۶۵	LEV × RET
۰/۱۴۲۹	- ۱/۴۶۸۹	- ۰/۲۴۷۵	LEV × RET × NEG
۰/۱۰۵۴	- ۱/۶۲۸۲	- ۰/۰۱۸۵	SIZE
۰/۹۴۵۷	۰/۰۶۸۱	۰/۰۰۱۹	SIZE × NEG
۰/۴۳۰۱	- ۰/۷۹۰۰	- ۰/۰۰۴۴	SIZE × RET
۰/۹۶۹۳	۰/۰۳۸۴	۰/۰۰۱۲	SIZE × RET × NEG
۰/۳۵۶۴	- ۰/۹۲۳۵	- ۰/۰۰۳۶	TREND
۰/۸۱۵۳	۰/۲۳۳۷	۰/۰۰۴۲	TREND × NEG
۰/۸۷۳۹	- ۰/۱۵۸۸	- ۰/۰۰۰۴	TREND × RET
۰/۴۵۱۸	- ۰/۴۵۳۴	- ۰/۰۱۵۱	TREND × RET × NEG
۲/۱۱۷۵	آماره دوربین واتسون	۳۴/۳۲۸۳	F آماره
۰/۸۹۵۱	R ^۲ تعدیل شده	۰/۰۰۰۰	Prob (F-statistic)

بر این اساس، ضریب $NEG \times RET \times LATTER$ (α_7) منفی است که نشان می‌دهد مدیران عامل در نیمه دوم دوره تصدی در مقایسه با نیمه اول، جسورانه‌تر رفتار می‌کنند، معناداری این ضریب هم برابر با ۰/۰۰۱۹ است که بر معنی داری آن در سطح اطمینان ۹۹٪ دلالت می‌کند. R^2 تعدیل شده مدل، حاکی از آن است که حدود ۹۰٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط این متغیرهای مستقل تبیین می‌شود؛ آماره F نیز (۳۴/۳۴)، تأیید مدل در سطح معناداری ۹۹ درصد را نشان می‌دهد. مقدار آماره دوربین واتسون نیز به میزان ۲/۱۲، بیانگر عدم خودهمبستگی بین باقی‌مانده‌ها است.

نتیجه‌گیری

در این تحقیق به بررسی رابطه بین کیفیت سود و دوره تصدی مدیرعامل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شد. نتایج این تحقیق حاکی از آن است مدیران عامل با دوره تصدی بلندمدت در مقایسه با مدیران عامل با دوره تصدی کوتاه مدت گزار شگری جسورانه‌تری دارند. این نتیجه با این نظریه که مدیران عامل برای کسب شهرت انگیزه بیشتری برای متورم کردن سود در ابتدای دوره تصدیشان دارند، سازگار نیست. همچنین این تحقیق نشان می‌دهد، مدیرعامل با دوره تصدی بلندمدت در نیمه اول دوره تصدی محافظه کارانه‌تر عمل می‌نماید. نتایج حاصل از این تحقیق با یافته‌های تحقیق وینینگ زانگ (۲۰۰۹) سازگار نیست، علت آن می‌تواند انگیزه مدیران عامل ایرانی به پنهان زیان بیش از اتمام دوره تصدی شان باشد، بدین ترتیب از اخراج اجتناب کرده و بتوانند مجدداً تصدی خود را برای سال‌های بعد تمدید کنند. از طرف دیگر، یک مدیرعامل در سال پایانی دوره تصدی خود، محافظه کارانه‌تر گزارش می‌کند زیرا چنانچه وی به جسورانه بودن گزار شگری خود در سال پایانی دوره تصدی اش ادامه دهد، سرمایه‌گذاران آتی را در درک شرکت دچار مشکل می‌کند. بنابراین، به منظور حمایت از حقوق سهامداران اقلیت، افزایش قابلیت اتکای سود و کمک به توسعه و رشد بازار بورس، لازم است موضوع تصویب آیین نامه را برای شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار با در نظر گرفتن نتایج حاصل از تحقیقات انجام گرفته در خصوص موضوع دوره تصدی به عنوان نمونه‌ای از حاکمیت شرکتی، در اولویت کاری شورای عالی بررسی و اوراق بهادار قرار گیرد. از طرفی دیگر، پیشنهاد می‌شود در تحقیق‌های

آتی رابطه بین دوره تصدی مدیرعامل و مدیریت سود و رابطه بین دوره تصدی مدیرعامل و حاکمیت شرکتهای مورد بررسی قرار گیرد.

منابع

- ایزدی نیا ناصر، نظرزاده یاسر، (۱۳۸۸)، "ارتباط کیفیت سود و بازده سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، مجله توسعه و سرمایه، ش ۱، پیاپی (۳).
- آقایی محمدعلی، اعتمادی حسین، آذر عادل، چالاکی پری، (۱۳۸۸)، "ویژگی‌های حاکمیت‌های شرکتهای و محتوای اطلاعاتی سود در بورس اوراق بهادار تهران با تأکید بر نقش مدیریت سود"، فصلنامه علوم مدیریت ایران، ش ۱۶، ص ۲۷-۵۳.
- دستگیر محسن، رستگار مجید، (۱۳۹۰)، "بررسی رابطه بین کیفیت سود (پایداری سود)، اندازه ارقام تعهدی و بازده سهام با کیفیت ارقام تعهدی"، سال سوم، ش ۱، پیاپی (۷)، ص ۲۰-۱.
- شورورزی محمدرضا، نیکومرام هاشم، (پاییز ۸۹)، "ارائه مدلی برای ارزیابی کیفیت سود با استفاده از خصوصیات کیفی مفاهیم نظری گزارشگری مالی در ایران"، مجله تحقیقات حسابداری، سال دوم، ش ۷.
- فروغی داریوش، احمدی نوشین، (بهار ۹۰)، "بررسی رابطه بین ترکیب سهامداران و کیفیت ارقام تعهدی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، مجله تحقیقات حسابداری، سال دوم، ش ۵.
- کردستانی غلامرضا، مجدلی ضیاء الدین، (۱۳۸۶)، "بررسی رابطه بین ویژگی‌های کیفی سود و هزینه سرمایه سهام عادی"، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، سال ۱۴، ش ۴۸، ص ۸۵-۱۰۴.
- کریمی فرزاد، صادقی محسن، (۱۳۸۹)، "محاسبه کیفیت سود بر اساس سرمایه‌گذاری در دارایی‌های سرمایه‌ای و نیروی کار و رابطه آن با پایداری سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، مجله پژوهش‌های حسابداری مالی، سال دوم، ش ۱، پیاپی (۳)، ص ۱۲۴-۱۱۳.
- Ali, A. and Zhang, W. (2013) , "CEO Tenure and Earnings Management", <http://ssrn.com/abstract=2060119>
- Basu S. (1997) , " the Conservatism principle and the asymmetric timeliness of earnings ". Journal of accounting and economics; 24: 3-37.
- Bereskin F, Hsuan Hsu P , (2011) , "CEO Turnover, CEO-related Factors, and Innovation Performance", <http://ssrn.com/abstract=1684329>
- Choi, J. , Kwak, Y, M. , and Choe, C. (2012) , "Earnings management surrounding CEO Turnover: evidence from Korea", MPRA Paper No. 40629, posted 13.

- Demerjian P, Lev B, McVay S, (2006) , " managerial ability & earnings Quality" , <http://pages.stern.nyu.edu>.
- Francis, J. , Huang, A. , Rajgopal, and Zang, A. (2004) , “ CEO Reputation and Earnings Quality “,www.researchgate.net.
- Ghosh A andl Moon M, (2005) , "CEO Tenure, Managerial Power and Financial Reporting" ,, <http://www.lebow.drexel.edu>.
- Hazarika S, Karpoff J, Nahata R, (2009) , "Internal corporate governance, CEO turnover, and earnings management", <http://ssrn.com/abstract=157319>.
- Huang, H, W,. Green, E. , and Lee, C. (2012) , “CEO Age and Financial Reporting Quality “, *Accounting Horizons*: Vol. 26, No. 4, pp. 725-740.
- Karuna,C. , (2006) , "CEO Reputation and Corporate Governance", <http://www.bschool.nus.edu>.
- Zhang ,W. , (2009) , "CEO Tenure and Earnings Quality" , <http://ssrn.com/abstract=1545941>.